

Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi aastapäeva eel

Käesoleva aasta märtsis möödub 60 aastat Rakvere Eesti Hariduse Seltsi asutamisest. 1920. aastal pandi alus kohalikele Rahvamaja Seltsile. Aasta hiljem need ühinesid. Nii kujunes välja tugev, elujõuline organisatsioon, Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Selts, mille teened meie kodulinna ja kogu Virumaa haridus- ja kultuurielus on hindamatud.

Mõned näited.

⊙ 1909.—1917. a. töötas Rakveres haridusseltsi algkool (praegu II 8-kl. kool), kuis õppis pidevalt 130—150 õpilast. Kool oli sellal ainsaks eesti õppekeelega kooliks Rakveres.

⊙ 1908. aastal rajati seltsi segakoor, millest kujunes peagi Virumaa üks tugevamaid laulukollektiive. Koorijuht Ernst Raatma oli aastakümneid kõigi Virumaa laulupäevade organiseerija ja segakoori üldjuht.

⊙ 1921. aastal rentis selts põllutööstusministeeriumilt endise Rakvere mõisahoone linna rahvamajaks (praegu rajooni kultuurimaja).

⊙ 1920-ndate aastate lõpust alates oli Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Selts Rakvere teatrihoone ehitamise peamiseks initsiaatoriks. Selts kogus korjanduste, pidude, näitemüükide, loteriide jm. abil raha. Sellega suudeti teatrimaja 1930. aastal viia katuse alla.

Niisuguseid fakte võiks tuua palju, ja kõik need räägivad

seltsi tohutust osast meie piirkonna kultuuriloos.

Kahjuks on seltsi ajalugu seni läbi uurimata. Muuseumi fondides leidub veel vähe materjale seltsi tegevuse kohta. Needki, mis on olemas, puudutavad peamiselt vaid segakoori, teatrimaja ehitamist ja kooli. Ent ei ole peaaegu mitte midagi seltsi orkestrilest, näitetrupist, rahvaalgustuslikust tegevusest (kõnekoosolekud, rahvaülikool, raamatukogu jne.).

Kindlasti leidub aga seltsi tööd tutvustavaid materjale — fotosid, dokumente, näitemänguraamatuid, pille, koolitunnistusi jne. — veel paljude rakverlaste kodudes. Rakvere Rajoonidevahelise Koduloomuuseumi kollektiivil on elanikele palve: tooge need materjalid muuseumi. Ohtlasi on muuseum huvitatud mälestustest (nii suulistest kui ka kirjalikest), mis puudutavad seltsi tegevust. Olgu need kas või mõnerealised, kas või killukesed, tutvustagu need kas või ühtainsat momenti (üritust, koolipäeva, seltsitegelast, õpetajat jne.) seltsi elust.

Kõik see on vajalik, et õigesti valgustada Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi aastakümnete-pikkust tublit tööd ja tegevust. Tulevased põlvned peavad ju tundma meie rahva kultuurielu minevikku. Ainult siis oskavad nad seda hinnata.